

Cursus Humisme (14 en 15 november 2015, Delft)

Birgitte Wammes
Ria van Oostveen

In het kader van het jaar voor de bodem (jaarvandebodem.nl) organiseerde Stichting Groenkracht samen met Milieudefensie Delft op 14 en 15 november een tweedaagse bodemcursus Humisme, gegeven door Marc Siepman. De cursus werd gegeven in Delft bij De Papaver en de Natuurwacht en werd gesponsord door IVN. De cursus werd gratis gegeven door Marc Siepman, waarbij achteraf de mogelijkheid was tot een vrijwillige donatie.

In totaal hebben ruim 30 personen deelgenomen aan de tweedaagse cursus. Een groot aantal van de deelnemers gaf aan een eigen groentetuin te hebben en te willen leren hoe je kunt zorgen voor een goede bodem als basis voor een goede tuin. Een aantal mensen gaven ook aan een permacultuur achtergrond te hebben.

Over Marc Siepman:

Marc Siepman is zoals hij op zijn website (marcsiepman.nl) aangeeft: *'humist, ambassadeur van het bodemleven, huiskamerfilosoof, schrijver, vertaler, redacteur, natuurliefhebber, spreker, docent, beelddenker, ambivert, autodidact, gitarist, activist, man, vader, burgerjournalist en econoom – alhoewel je geen enkele econoom zult vinden die dat zal beamen'*. Op zijn website gevoelvoorhumus.nl geeft Marc Siepman een definitie van een humist, dit is *"iemand met kennis van het bodemvoedselweb die met gevoel voor humus er alles aan doet de bodem te behouden en te verbeteren (en dus niet ten koste van de bodem elders)". Humisme is leven met inachtneming van alles wat er onder de grond leeft*".

Marc Siepman geeft gemiddeld twee keer per maand de cursus humisme over de natuurlijke bodemvruchtbaarheid. Over dit onderwerp heeft hij twee boeken vertaald, die door zijn vrouw zijn geredigeerd. In juni 2014 verscheen *Het Bodemvoedselweb* en in maart 2015 verscheen *Bodem in Balans*. Verder is hij eindredacteur van het *Permacultuur Magazine*. In juni is het nulnummer van *Permacultuur Magazine* verschenen en in december van dit jaar gaat het jaarabonnement van start <http://permacultuur-magazine.eu/abonnement/>. Ook heeft hij de website gevoelvoorhumus.nl ontwikkeld en kun je lid worden van verschillende nieuwsbrieven.

Inhoud cursus Humisme

Tijdens deze tweedaagse cursus van 14/15 november werd besproken waar de bodem uit bestaat, het belang van een gezonde bodem en een goed functionerend bodemvoedselweb (zie in bijlage 3 een overzicht van de onderwerpen die aan bod zijn gekomen). Een gezonde bodem één van de belangrijkste factoren voor een gezond en productief voedselsysteem, het ligt aan de basis van al het andere leven in het ecosysteem en dus ook het voedsel wat daaruit geoogst wordt. De kwaliteit van het voedsel heeft weer een directe impact op de gezondheid van de mensen die dat voedsel eten. Een gezonde bodem is een bodem vol met levende organismen. Het bodemvoedselweb is een verzamelaan van ecosysteem bodem: bacteriën, schimmels, nematoden (aaltjes), mijten, springstaarten, kevers, duizendpoten, miljoenpoten, spinnen, slakken, wormen en meer vormen. Het wordt een web genoemd, want alle deelnemers vormen voedsel voor elkaar (het is eten en gegeten worden). De stofwisseling van al dat eten en gegeten worden is een ingewikkeld proces met als resultaat dat voedingsstoffen, die planten nodig hebben, bij de plantenwortels terechtkomen. Een goed functionerend bodemvoedselweb zorgt uiteindelijk voor een bodem met goede structuur van de bodem, voedingsstoffen die opneembaar zijn voor de plant, water en lucht in de bodem. Tijdens de

cursus werd uitgebreid besproken hoe dit proces precies in zijn werk gaat, waaronder de rol van schimmels en bacteriën in het voedselweb.

Verder werden er tijdens de cursus oplossingen gegeven voor de op grote schaal vernietiging van het van het ecosysteem van de bodem en het bodemvoedselweb door ons huidige industriële landbouwsysteem, waarbij gebruik wordt gemaakt van kunstmest, pesticiden en (diep)ploegen van de grond. De boeren zitten gevangen in een landbouwsysteem waarin zij onder druk staan van de grote macht van supermarkten, chemieconcerns en banken. Het huidige landbouwsysteem, waarbij de afhankelijkheid van olie gigantisch is, is niet vol te houden en moet veranderen. Oneindige groei en gebruik van kunstmest en chemicaliën kan in de toekomst de wereld niet voeden. Marc Siepman behandelde verschillende methoden waarmee het bodemvoedselweb en dus de kwaliteit van de bodem kan worden hersteld. Naast het stoppen met het gebruik van kunstmest, chemicaliën en het spitten/ploegen van de bodem, is het verbeteren van de hoeveelheid organisch materiaal in de bodem een van de belangrijkste factoren om het voedselbodemweb te herstellen. Dit kan bereikt worden door het opbrengen van compost en/of de bodem bedekken met diverse soorten mulch, wat vervolgens door het bodemleven wordt omgezet in humus, een van de belangrijkste bestanddelen van een gezonde bodem. Tijdens de cursus werd besproken hoe humus ontstaat en wat de voordelen van humus zijn. Ook werden de verschillende vormen van composteren (heet, koud en oppervlaktecomposteren, wormencompost) en mulchen besproken.

Op bit.ly/humisme heeft Marc een woordenlijst geplaatst van alle gebruikte begrippen. Verder vind je de presentaties op:

<https://dl.dropboxusercontent.com/u/61205443/CursusHumismeDag1.pdf>

<https://dl.dropboxusercontent.com/u/61205443/CursusHumismeDag2.pdf>

En voor een filmpje: <https://dl.dropboxusercontent.com/u/61205443/Nematode.mp4>

En op <http://www.knnv.nl/afdelingDelfland/cursus-humisme> vind je een uitgebreide samenvatting van een cursus Humisme, die in januari van dit jaar werd gegeven bij de KNNV Delfland:

BIJLAGE 2: Foto's van de tweede cursusdag (locatie: Natuurwacht Delft)

